MIELIPIDE

Ruuan ja varsinkin pitkälle jalostetun ruuan kysyntä on kasvanut, mutta niin on energiankin. **ILKKA HERLIN VIERASKOLUMNISSAAN**

LUKIJALTA

Susipolitiikkaan pitää saada muutos

Luonto-Liiton kannanotossa väitetään, että susikanta on Suomessa romahtanut ja syy romahtamiseen on salametsästys.

Ainakaan tällä seudulla tuo väittämä ei pidä paikkaansa. Kun seuraa lehdissä olleita kirjoituksia ja päivittäin tehtyjä havaintoja susien liikkeistä, ei voi päätyä muuhun johtopäätökseen kuin siihen, että susikanta on entisestään vain lisääntynyt.

Tätä vauhtia kun edetään, viiden vuoden kuluttua koko Etelä-Suomi on susilaumojen reviirialuetta. Silloin susille eivät riitä enää korpialueet, vaan reviirit sijaitsevat entistä enemmän ihmisten asuttamilla alueilla.

Virallisesti on ilmoitettu, että muun muassa Mynämäen seudulla liikuskelevan lauman alfa-pariskunta on saanut pentuja jo useana vuonna.

On kulunut yhdeksän vuotta siitä, kun ensimmäiset havainnot sudesta tehtiin Mynämäen pohjoisrajalla. Silloin yksinäinen naarassusi kävi samana talvena kaksi kertaa ajokoiran kimppuun ajokokeessa. Tämän suden todettiin olevan juoksullaan ja ensimmäinen havainto pennuista tehtiin jo seuraavana vuonna.

Kehitys on ollut vaarallisen nopeaa, kun mietitään, missä tilanteessa nyt ollaan. Veikkaisin, että Luonto-Liitto ja muut suojelutahot ovat varsin lähellä tavoitettaan jo viiden vuoden kuluttua. Silloin heidän päämääränsä on saavutettu, eli susi on levinnyt kaikkialle Suomeen.

Valitettavasti tästä kehityksestä ovat saaneet kärsiä maaseudun asukkaat, etunenässä lapsiperheet ja karjatilat, joiden turvallisuudentunne on kovalla koetuksella.

Marjastajat ja muutkin ulkoilijat ja luonnossa liikkujat kokevat suden läsnäolon pelon tunteena.

Metsästyskoiraharrastajat ovat joutuneet vaikeaan tilanteeseen. Koirakokeet peruuntuvat yksi toisensa jälkeen. Koiria ei uskalla enää viedä niille perinteisille korpialueille, joissa vuosikymmeniä, jopa satoja vuosia, on tätä hienoa harrastusmuotoa saanut harjoittaa ilman pelkoa siitä, että arvokas ja uskollinen metsästyskaveri joutuisi suden raatelemaksi.

Miksi joillakin tahoilla täytyy olla niin fanaattinen kanta susien suojeluun, ettei oteta huomioon ollenkaan muiden ihmisten roolia näissä asioissa?

Miksi ei ymmärretä sitä, miten merkittävää on metsästäjien ja koiraharrastajien panos luontoasioissa, riistan ruokinnassa, hirvieläinten kannan säätelyssä ja vahinkoeläinten säätelyssä?

Riistantutkimuslaitos saa ilmaiseksi kymmenientuhansien metsämiesten työpanoksen muun muassa riistalaskennan toteutuksessa. Tämä kallisarvoinen vapaaehtoistyö loppuu, ellei susipolitiikkaa saada järkeistettyä.

Muutamien henkilöiden jääräpäinen vallankäyttö kaatolupapolitiikassa onkin johtanut siihen, että suuri joukko maaseudun ihmisistä joutuu elämään susien aiheuttama pelon tunne päällimmäisenä.

Ihmisten sisimmässä olevaa susipelkoa ei poisteta sillä, että käydään kouluissa puhumassa lapsille suden vaarattomuudesta.

Susi on peto ja sitä se tulee aina olemaan. On edesvastuutonta kertoa asiasta sellaista, mikä ei pidä paikkaansa. Maaseudun ihmisten sietokyvyllä on rajansa. Kun raja ylittyy, otetaan päätösvalta susipolitiikassa itselle. Se ei Suomen kaltaisessa oikeusvaltiossa ole ollenkaan toivottava kehityssuunta.

Lopuksi kertoisin: Jos haluat muutosta nykyiseen susipolitiikkaan, voit kirjoittaa nimesi eduskunnalle toimitettavaan kansalaisaloitteeseen, adressi löytyy netistä osoitteesta: *www.adressit.com*.

Vaadimme muutosta susipolitiikkaan.

Heikki Sikilä
Mynämäki

Keräilystä

Pienin noudettava raatoerä 150 kiloa ja raato säilytettävä kylmätiloissa. Jos vasikka kuolee, voi joutua säilyttämään vuosia, että tulisi 150 kg täyteen.

Ei nimimerkkiä

Mitä tehdään?

MTK, mitä tehdään myrskyasiassa? Kaikkien myrskyjen äiti on vielä tulematta. Ei paleltuneita mummoja ja pappoja peräkylille. Lauha sää pelasti.

Jarmo Paananen

Vaaleista

Hallituksen kuntauudistus on järjetön. Kaikki kirkonkylät kuihtuvat ja palvelut loppuvat. Estetään se valitsemalla Väyrynen presidentiksi yli puoluerajojen.

Kuntalainen

Hyvä Väyrynen

Pidä lippu korkealla, olet paras ehdokas. **Äänestäjä**

MT:lle kelpaa kaikki muut ehdokkaat, Niinistöä painetaan.

Naurettavaa

Onkohan kabineteissa sovittu, että nyt ollaan eurokriisistä hiljaa, jottei Suomen kansa äänestä presidentinvaaleissa väärin. **Hyshys**

Väyrysestä ei voi tulla esivallan pomoa, ei arvosta sitä. Sai ylinopeussakon, ilmoitti tulonsa väärin ja kehotti kansalaistottelemattomuuteen muitakin.

Ei nimimerkkiä

Tehtävä

Pörssiyhtiön tärkein tehtävä on tuottaa osakkailleen mahdollisimman suurta voittoa.

Mutrof

Tukea tulee

Voimia H. Peltolalle (MT 30.12.). Katso asia loppuun asti.

Samassa veneessä

KARI SALONEN

Vaalit lähenevät ja mielipiteitä sinkoilee ehdokkaiden puolesta ja vastaan.

Niinistö ei huolinut MTK:n vetoomusta

Mikään taho ei ole halunnut (tai uskaltanut) edes yrittää puhkaista Sauli Niinistön ympärille yksipuolisella ja tarkoitushakuisella uutisoinnilla rakennettua kuplaa. Media on jo presidentin valinnut ja haluaa varmistaa, että äänestäjä toimii sen haluamalla tavalla eikä saa mahdollisuutta käyttää omia aivojaan.

Tässä tilanteessa allekirjoittaneet kokevat velvollisuudekseen antaa yksipuoliseen keskusteluun myös toisenlaisen näkökulman perusteenaan tapahtuma, joka sattui nykyisen presidenttiehdokas Sauli Niinistön ministeriaikana.

7. 12. 1999 MTK:n valtuuskunnan kokousta valmistellut MTK-liittojen puheenjohtajakokous päätti saattaa seuraavana aamuna kokoontuvan EU-ministerivaliokunnan jäsenille MTK:n kirjallisen näkemyksen sen hetken 141-tilanteesta.

Kun ministeri Sauli Niinistön virka-auto pysähtyi ryhmämme kohdalle, me kaksi allekirjoittanutta lähestyimme takapenkillä istuvaa ministeriä ojentaaksemme hänelle kyseisen kannanoton.

Niinistö kumartui istuimelta eteenpäin, mutta ikkunan avaamisen sijaan hän yrittikin hätääntyneenä lukita auton ovea.

Silminnähtävästä hermostuksesta johtuen toimenpide tuotti kuitenkin vaikeuksia ja sormet osuivat lukitusnappulaan vasta 4–5 yrittämän jälkeen. Oven lukkiuduttua hän vain istui ja tuijotti eteensä (MT 9.12.1999 etusivun kuva).

Tilanne ei kääntynyt myönteiseksi, vaikka toinen meistä näytti avattua suoraa arkkia sen verran läheltä, että MTK:n logo ja asian otsikko olisivat olleet nähtävissä.

Joillekin muille ministereille kyseessä oleva kannanotto sen sijaan saatiin luovutettua.

Edellä mainitusta asiasta kertomalla emme tee vaalityötä kenenkään ehdokkaan puolesta, mutta mielestämme Suomen tasavallan presidentti ei saa äkkiarvaamattomassa yllättävässäkään tilanteessa hätääntyä eikä menettää hermojensa hallintaa.

Hannu Heikkilä
ent. MTK:n valtuuskunnan varapuheenjohtaja
Juha Nevavuori
ent. MTK-Varsinais-Suomen liiton puheenjohtaja

Sinä päätät Suomen suunnan

Kuka presidenttiehdokkaista kannattaa koko Suomen asuttuna pitämistä ja kehittämistä? Kuka vastustaa keskittämistä? Siinä yksi kriteeri, millä valita presidentti.

Kuka haluaa pakottaa kunnat yhteen, lopettaa maakunnat, rajoittaa maaseudulle rakentamista ja asumista siellä? Kuka haluaa ”kehittää” Itä-Suomea lopettamalla koulutusta. Kaikki hallituspuolueita edustavat ehdokkaat. Soinin puheista taas ei selvää saa. Vastuuta hän ainakin pelkää, vaikka puheissaan onkin Pelle Peloton.

Presidentin tärkein tehtävä on ulkopolitiikka, ja osa siitä on koko Suomen ja sen asukkaiden hyvinvoinnin turvaaminen. Paavo Väyrysen ulkopoliittinen kokemus on omaa luokkaansa muihin verrattuna. Kokemus tuo vaikutusvaltaa. Kekkosen tavoin hän tuntee myös kotimaansa olot ja näkee niissä suunnanmuutostarpeen.

Presidentin olisi hyvä olla kotoisin muualta kuin pääkaupunkiseudulta, jotta Itä-Suomen ja niin sanotun muun Suomen olot tunnettaisiin omakohtaisesti. Arvojohtaminen ilman käytännön kokemusta on kuin helisevä vaski tai kilisevä kulkunen.

Keskittäminen sixpack-hallituksen mukaan ”kehittäminen” on tuhon tie monelle niin Savossa kuin muuallakin Suomessa.

Keskittäminen ei luo turvallisuutta, mikä näkyy pahoinvointina ja kasvavina tuloeroina niin koko Euroopassa kuin myös Suomessa. Maaseutu autioituu ja palvelut karkaavat ties minne kun tarpeeksi ”kehitetään”.

Sitäkö Sinäkin haluat? Jos et, nyt on ainutlaatuinen tilaisuus saada Savon ja koko Itä-Suomen ääni kuuluviin, ja jo on aikakin. Äänestä Paavo Väyrynen Suomen presidentiksi.

Kaisa Ropponen
Varkaus
kaupunginvaltuutettu, lehtori el.

Presidentti – Suomella töissä

Presidentillä on paljon tehtävää ja arvovaltaa. Tätä kansalaiset myös odottavat presidentiltä.

Koko kansakunnan kannalta oleellista on yhdistää ja vahvistaa kansaa. Tähän tarvitaan kokemusta, koulutusta ja ammattitaitoa. Näytöt puhuvat puolestaan ja pääpainon tulee olla siinä. Retoriikka ja populismi Ruotsin kruunupuheisiin viitaten ei kuulu valtiomiesluokkaan.

Se, mihin presidentti kiinnittää pääasiallisen huomionsa, näyttää hänen arvonsa toteen ja lunastaa näin saamansa valtakirjan.

Mielestäni Suomen kannalta tärkeintä ovat tässä asiassa työ ja talous.

Tähän meillä onneksi on myös vastaus – Sauli Niinistö.

Marko Hoikkaniemi
Haukipudas

Ota kantaa tekstiviestillä

- Harmittaa, suututtaa, ilahduttaa, ihmetyttää?
- Jaa mielipiteesi muiden lukijoiden kanssa lähettämällä se tekstiviestillä numeroon 173 172.
- Viestin enimmäispituus on 160 merkkiä ja yhden viestin hinta 50 senttiä.
- Viestin alkuun tunnus MT LU.

Sotilaskotiliitto kiittää

Sotilaskotiliitto haastoi 90-vuotisen taipaleensa kunniaksi suomalaiset kutomaan sukkaparin jokaiselle viime vuonna varusmiespalvelukseen astuneelle.

Olemme sekä kiitollisia että ilahtuneita siitä innosta, jolla suomalaiset tarttuivat sukkapuikkoihin.

Nuorimmat neulojat olivat teini-iän kynnyksellä, vanhimmat olivat tarttuneet kutimiin jo talvi- ja jatkosodan aikana.

Meillä sotilaskotisisarilla oli ilo välittää varusmiehille sukkien mukana lähetetyt hyvinkin koskettavat viestit sekä ottaa vastaan varusmiesten kiitokset ja sukkalahjan tuoma mielihyvä.

Sukkapakettien postileimoista päätellen tieto sukkatalkoistamme oli kantautunut Suomen lisäksi eri puolille maailmaa. Yksityishenkilöiden lisäksi monet järjestöt ottivat haasteemme vastaan. Yksinään me noin 6 000 sotilaskotisisarta emme olisi tähän 25 000 sukkaparin urakkaan pystyneet.

Lämpimin kiitoksin

Sotilaskotiliitto – Soldathemsförbundet ry
Satu Mustalahti
puheenjohtaja
Karoliina Hofmann
pääsihteeri

JAANA KANKAANPÄÄ

Varusmiehille jaettiin viime vuonna 25 000 sukkaparia.

Lukijalta-osasto

- Lukijalta-kirjoitukset voi toimittaa Maaseudun Tulevaisuuden toimitukseen postitse, sähköpostitse, faksilla tai tekstiviestillä.
- Toimituksen osoite on Maaseudun Tulevaisuus, PL 440, 00101 Helsinki. Faksinumero toimitukseen on (09) 694 3717. Kuoreen tai faksiin merkintä ”Lukijalta”. Sähköpostitse kirjeet lähetetään osoitteeseen *lukijalta@maaseuduntulevaisuus.fi*

VIERASKOLUMNI

Miksi siirtyä kierrätysmaatalouteen?

Otsikon käsite on noussut muotitermiksi viime aikoina. Moni viljelijä ja muu asianosainen miettii jo, että mitähän tästäkin hömpötyksestä jää käteen. Kun muutenkin ollaan tiukoilla, lyödään uutta käsitettä ja maatalouslinjaa peräperään. Päivä päivältä ruuantuotannon rahavirrasta soljuu vähemmän ja vähemmän viljelijän tilille. Kannattavuuskriisi alkaa olla tosiasia yhä useammalla tuotantosuunnalla.

Toisaalta ruuan hinta on nousussa. Mitä pitemmälle jalostettua, sitä jyrkempää on nousu. Kaupalla on tietenkin näppinsä pelissä. Vaikka luulisi sen olevan tehokasta toimintaa, yhä enemmän rahasta menee elintarvikeketjun ylläpitoon. Monet viljelijät ovat myös velkaantuneet, kun yksiköitä on pitänyt suurentaa ja laitteisiin investoida.

Suurin ongelma on kuitenkin tuotantopanosten hinnannousu. Ruuan ja varsinkin pitkälle jalostetun ruuan kysyntä on kasvanut, mutta niin on energiankin. Öljyn hinta on yli kymmenkertaistunut 30 vuodessa. Merkittävimmät tuotantokustannukset viljelijällä ovat lannoitteet, kiinteistöjen energiakulut sekä maatalouskoneiden polttoaineet. Kaikki nämä ovat öljysidonnaisia. Yksi tuotantopanos on vielä tuontirehu, johon pätee ongelma, jonka sianlihantuottajat tietävät: jossain päin maailmaa rehu tuotetaan juuri edellä mainituilla tuotantopanoksilla.

Vaikka siis viljelijät ottavat tukiaisista kaikki vihat niskoilleen, heille ei jää niistä kuin muutama prosentti voitoksi omasta työstä. Itse asiassa rahat menevät Yaran, Shellin, Keskon, SOK:n, Rehu-Raision ja vastaavien tileille.

Jos tuotteen hinnan nostaminen on vaikeaa tai mahdotonta (luulen kyllä, että asia korjaantuu itsestään), on yritettävä vaikuttaa tuotantopanosten kustannuksiin. Kierrätysmaataloudella sen voi tehdä. Sen ajatus on muun muassa sitoa typpi ilmasta sitojakasveilla ja parannetulla viljelykierrolla ja käyttää kaikki yhdyskunnassa syntyvä lanta hyödyksi.

Uusien lannoitteiden sijaan siis otetaan talteen jo luonnossa olevat typpi, fosfori ja kalium ja kierrätetään ne eri tavoin takaisin viljelyyn. Samalla tulisi ottaa viljelyssä muuten hukkaantuva energia talteen esimerkiksi biokaasuna, josta voitaisiin jalostaa tilataloudessa tai sopivan kokoisessa yhteisössä tarvittava energia.

Kierrätysmaatalouden keinot ja periaatteet ovat pitkälti samoja kuin luomuviljelyssä, mutta yleiskonsepti on suurpiirteisempi ja globaalistikin helpommin sovellettavissa tiukasti sertifioidun systeemin sijaan.

Tämä vaatii tietysti investointeja, joihin viljelijällä ei ole varaa. Valtion kannattaisi käyttää tukieurojen liikkuva osa kierrätysmaatalouden kehittämiseen. Näin voitaisiin näet parantaa Suomen vaihtotasetta: edellä mainitut tuotantopanokset, typpilannoitteet ja energia, ovat tuontitavaraa. Näin voitaisiin myös luoda Suomeen omavarainen maatalous, mikä on koko tukisysteemin alkuperäinen tarkoituskin. Samalla voidaan lisätä Suomen energiaomavaraisuutta. On myös todennäköistä, että kun kierrätystekniikoiden osaaminen lisääntyy, vähenevät myös päästöt Itämereen.

Entä miten kävisi Yaran, Shellin, Keskon ynnä muiden? Ei kuinkaan tai korkeintaan hyvin. Kun ne oivaltavat, että niiden asiakkaat, tuottajat ja kuluttajat, tarvitsevat kestävää taloutta ja maataloutta, niiden osaamiselle aukenee huima voittopotentiaali. Jos nämä jättiyritykset siirtyvät samaan asiakaslähtöiseen bisnekseen kuin muutkin alat, esimerkiksi lannoiteyhtiö sanoo viljelijälle: ”Me voimme säästää 50 prosenttia kustannuksistasi, kun keinolannoitteen sijaan ostat meidän kierrätyslannoitteemme ja sitä tukevan viljelytekniikkapaketin.” Tai jotain tämän suuntaista.

ILKKA HERLIN on filosofian tohtori ja Elävä Itämeri -säätiön hallituksen puheenjohtaja.
ilkka.herlin@cargotec.com

HUIDUNPERÄ

Vaalitaistelussa kirivaihe

On nyt sitten ennätetty suurten juhlien jälkeen kansanomaisesti sanoen härkäviikkoihin. Presidentinvaalitaistelun ensimmäisen kierroksen kirivaihe on alkamassa.

Hämmästyttävää on, miten rauhallisesti vaalitaistoa nyt on tässä maassa käyty. Ovatko poliittiset puolueemme ja ennen kaikkea media ryhtyneet suhtautumaan asiallisen järkevästi vaaleihin? Alkaako kansakunta siten olla riittävän kypsä ja kokenut suhtautuakseen demokratiaansa ja sen toimintamuotoihin, myös kulloisiinkin vaiheisiin, asiallisen järkevästi?

Kohta tulee kuluneeksi 56 vuotta historiamme erityisen jännittävistä presidentinvaaleista, jos kohta myöhemminkin on siinä suhteessa yllätyksiä koettu. Tällöin, vuosina 1955–56, koettiin Urho Kekkosen presidentinvaalitaisto tuloksellisine vaaleineen.

Kuten historiaa tuntevat muistavat, valitsijamiesten suorittama vaali ratkesi Urho Kekkosen hyväksi kovan vaalitaistelun jälkeen vain yhden äänen enemmistöllä.

Poikkeuksellista oli myös, että näin valittu presidentti toimi sitten virassa uudelleen valittuna ja erityispäätöksin poikkeuslain turvin kauimmin kuin kukaan muu ennen ja jälkeen eli peräti neljännesvuosisadan.

Kun vaalitaistelu nyt sujuu oloissamme rauhallisesti, on kiintoisaa palauttaa mieliin vuosien 1955–56 presidentinvaalitaistelun kovuus, milteipä poliittinen raadollisuus.

Vielä vuosia myöhemmin, vuonna 2002, kun presidentti Kekkonen oli neljännesvuosisadan kestäneen kautensa jälkeen ollut vainajana lähes kaksi vuosikymmentä, historioitsijamme Max Jakobson kirjoitti, että tulevan presidentin Urho Kekkosen osalle tullut parjauskampanja oli ”ainutkertainen

maamme historiassa”.

Sen jälkeen tulleet presidentinvaalikampanjat ovat olleet ”lasten leikkiä” sen rinnalla, teksti jatkui.

Ajan kirjallisesta aineistosta käyvät selville sen muodot ja sisältö. Oli kolme presidenttiehdokasta, pääministeri Kekkosen lisäksi kokoomuksen Sakari Tuomioja, silloin suurlähettiläs, ja SDP:n K. A. Fagerholm, eduskunnan puhemies. Ajan kuvaan kuului, että molempien kilpailijoiden puolueissa Kekkonen oli erityisen kritisoitu.

Kekkosen katsottiin nojautuvan toiminnassaan kommunisteihimme, edelleen Moskovan tukeen ja suunnittelevan maahamme kolhoosijärjestelmää. Perustettiin myös erityinen sensaatiolehti kertomaan Kekkoselle epäkiitollisista, jopa loukkaavista huhuista. Kuultiin tarina muun muassa verisestä puukkotappelusta hotellihuoneessa. Huhut kuolivat, kun asia lääkärinlausuntoineen selvitettiin Suomen Kuvalehdessä.

Kerrottiin edelleen, miten Kekkonen olisi sammunut hotellihuoneensa lattialle ollessaan Tanskassa pääministerin hautajaismatkalla. Ruotsin tunnetussa Vecko-Journalen-aikakauslehdessä hänet todettiin ”saatanan kännikalaksi”. Rouva Kekkonen taas ilmoitettiin kirkosta eronneeksi, mikä tarina sammui, kun julkaistiin hänen kirkonkirjansa. Kuvaavaa oli, että presidentiksi kilpailevien puolisot eivät sen sijaan kuuluneet kirkkoon. Numeroa ei asiasta tehty.

SDP puolestaan käynnisti maitosodan, kun äskettäinen maatalousministeri Hannes Tiainen totesi julkisuudessa, että MTK odotti maidon tuottajahintaa nostettavaksi inflaatiota vastaavaksi. Sitä SDP vastusti, kun Tiaisen mukaan maan suurviljelijät vievät tuottajahinnan korottamisella leijonanosan suomalaisen työmiehen ansioista.

Viljelijäväestön taholta ilmoitettiin, että suurtilallisia oli maassa vain 1 500. Tuottajahinnan korotus koski 227 000:ta pienviljelijää.

Vaalitaiston alkaessa Kekkonen leimattiin myös Pohjoismaiden ja Pohjoismaiden Neuvoston vastustajaksi.

Näinä aikoina Kekkonen presidentti Paasikiven kanssa vieraili Neuvostoliitossa ensiksi mainitun toimiessa varsinaisena neuvottelijana. Miehet palasivat matkalta Porkkalan vuokra-alueen kotiintuojina, YYA-sopimuksen solmineina. Samalla oli sovittu, että Suomesta tulee YK:n jäsen.

Tammikuussa 1955 Kekkonen jatkoi Kööpenhaminaan Tanskan pääministerin hautajaisiin. Samalla hän sikäläisissä ministeritapaamisissa ja Pohjoismaiden talonpoikaispuolueiden yhteiskokouksissa nosti Suomen profiilia kertomalla, että meillä kommunisteja lukuun ottamatta ollaan Pohjoismaiden yhteistyön ja niiden neuvoston jäsenyyden kannalla. Samalla Suomesta tuli PN:n jäsen.

Siten ilmenivät vuosien 1955 ja 1956 kuvioissa pääministerin harkitsevan taktikon ja voimakkaan tahtopoliitikon ominaisuudet. Toiminta oli toista kuin kotoinen poliittinen vastustajataho miehestä raportoi.

Huidunperällä palattiin Kekkosen ajoista nykyisiin vaalinäkymiin. Meillä äänestetään laiskanlaisesti pohjoismaisiin naapureihin verrattuina. Viime presidentinvaaleissa lukumme oli 74 prosenttia.

Kuinkahan käy? Ja ennen kaikkea, ketkä ovat toisella kierroksella? **HEIKINTYTÄR**